

INFORMATIE BEVEILIGINGS DIENST

Factsheet

Verwerkingsverantwoordelijke of verwerker?

Versiebeheer

Versie	Wijzigingen	Datum
1.0	Definitieve versie	Juni 2018
1.1	Verduidelijking tav on premise software.	Januari 2019

Colofon

Deze handreiking is mede tot stand gekomen door een samenwerking van onder andere VNG, VNG Realisatie, de Informatie Beveiligingsdienst (IBD) en Kenniscentrum Europa Decentraal.

Voor meer informatie en vragen verwijzen we u naar de websites vng.nl en vngrealisatie.nl/privacy. Indien u naar aanleiding van dit document nog vragen heeft, of advies wilt over de Wbp, AVG of privacy in het algemeen kunt u deze stellen via privacy@vng.nl

Over de IBD

De IBD is een gezamenlijk initiatief van alle Nederlandse Gemeenten. De IBD is de sectorale [CERT / CSIRT](#) voor alle Nederlandse gemeenten en richt zich op (incident)ondersteuning op het gebied van informatiebeveiliging. De IBD is voor gemeenten het schakelpunt met het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC). De IBD ondersteunt gemeenten bij hun inspanningen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy / gegevensbescherming en geeft regelmatig kennisproducten uit. Daarnaast faciliteert de IBD kennisdeling tussen gemeenten onderling, met andere overheidslagen, met vitale sectoren en met leveranciers. Alle Nederlandse gemeenten kunnen gebruik maken van de producten en de generieke dienstverlening van de IBD.

© Informatiebeveiligingsdienst (IBD), Den Haag, januari 2019

Inhoudsopgave

Verwerkingsverantwoordelijk of verwerker?	4
Definities	4
Criteria	4
Het maken van afspraken	4
Enkele voorbeelden.....	5
Zorgaanbieder.....	5
Accountant	5
Cloud.....	5
On-premise software.....	5
Beslismodel verwerker/verwerkingsverantwoordelijk.....	6

Verwerkingsverantwoordelijk of verwerker?

Op 25 mei 2018 is de Wet bescherming persoonsgegevens (hierna: Wbp) vervangen door de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG). Dit heeft gevolgen voor gemeenten. Gemeenten maken gebruik van diensten van derde partijen. Bij de uitvoering van deze diensten kan er sprake zijn van het verwerken van persoonsgegevens. Wanneer de derde partij is aan te merken als 'verwerker' in de zin van de AVG, dienen gemeenten afspraken te maken over deze verwerking. Deze afspraken leggen zij vast in een zogenaamde verwerkersovereenkomst. Daarnaast verkrijgt de verwerker ook zelfstandig een aantal verplichtingen waar hij aan dient te voldoen op grond van de AVG.¹ Het is niet altijd duidelijk in welk geval een derde partij ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens een verwerker is of een verwerkingsverantwoordelijke.

Definities

De definitie van een verwerker of een verwerkingsverantwoordelijke, onder de Wbp respectievelijk 'bewerker' en 'verantwoordelijke' genoemd, is gelijk gebleven. De verwerkingsverantwoordelijke is degene die, alleen of samen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt.²

Wanneer een derde partij ten behoeve van een verwerkingsverantwoordelijke persoonsgegevens verwerkt, zonder dat deze derde aan diens rechtstreekse gezag onderworpen is, dan is deze derde partij aan te merken als een verwerker.³

De verwerker heeft als primaire taak het verwerken van persoonsgegevens voor de verwerkingsverantwoordelijke, maar staat niet onder diens rechtstreekse gezag. Onder de AVG mag de verwerkings-verantwoordelijke enkel verwerkers inschakelen die afdoende garanties bieden met betrekking tot de naleving van de AVG.

Criteria

Om te bepalen of een partij als verwerker of verwerkingsverantwoordelijke optreedt, is enerzijds de formeel-juridische bevoegdheid om doel en middelen van de gegevensverwerking vast te stellen van belang, anderzijds is ook de functionele inhoud van het begrip bepalend. Doorslaggevend is wie uiteindelijk bepaalt of er gegevens worden verwerkt en zo ja, welke verwerking, van welke persoonsgegevens en voor welk doel. Tevens is van belang wie beslist over

de middelen voor die verwerking: wie beslist op welke wijze de verwerking plaats zal vinden? Dit laatste criterium is niet doorslaggevend van aard. Het bepalen van de details van de verwerkingswijze door de verwerker zal veelal zijn grondslag vinden in de deskundigheid die de verwerker in huis heeft. In dat geval dient men weer te kijken naar de feitelijke situatie en de feitelijke invloed: wie neemt daadwerkelijk de beslissingen, heeft de zeggenschap en bepaalt feitelijk wat er met de gegevens gebeurt.

Het maken van afspraken

Wanneer de ingeschakelde partij als verwerker optreedt, is het noodzakelijk om schriftelijke afspraken, in bijvoorbeeld een verwerkersovereenkomst, te maken. In de verwerkersovereenkomst wordt onder andere het onderwerp, de duur, de aard, het doel en het soort persoonsgegevens van de gegevensverwerking vastgelegd.⁴

Ook als de derde partij niet is aan te merken als verwerker, maar als verwerkingsverantwoordelijke of wanneer u samen verwerkingsverantwoordelijk bent voor de gegevensverwerking, is het wel aan te raden om afspraken te maken over de zorgvuldige omgang met persoonsgegevens, zoals bijvoorbeeld de wijze van uitwisseling van de gegevens. Bij gezamenlijke verantwoordelijkheid dienen de partijen onderling afspraken te maken over de rechten en plichten uit de AVG. Burgers moeten immers weten bij wie zij terecht kunnen om de rechten uit de AVG uit te oefenen.

¹ Zie voor een uitgebreide uitleg van deze nieuwe verplichtingen en het afsluiten van een verwerkersovereenkomst ['Factsheet verwerkersovereenkomsten'](#) van de IBD

² Artikel 4 lid 7 AVG

³ Artikel 4 lid 8 AVG

⁴ Zie artikel 28 lid 3 AVG

Enkele voorbeelden

Zorgaanbieder

Een zorgorganisatie die in opdracht van de gemeente huishoudelijke hulp verleent is geen verwerker, maar een verwerkings-verantwoordelijke voor de persoonsgegevens die zij verwerkt voortvloeiend uit de opdracht. Het verlenen van huishoudelijke hulp is de primaire taak, het verwerken van persoonsgegevens vloeit hieruit voort.

Accountant

De accountant die een assuranceverklaring opstelt is in beginsel verwerkings-verantwoordelijk. Hij beoordeelt zelfstandig en neemt zelf beslissingen over het doel en de middelen. De verwerking van persoonsgegevens vloeit voort uit de primaire opdracht tot het opstellen van de assuranceverklaring.

In sommige situaties is het denkbaar dat de accountant wel verwerker is. Wanneer de accountant bijvoorbeeld de salarisadministratie verzorgt zal de accountant wel als verwerker kunnen optreden.

Cloud

Wanneer de gemeente een cloudopslagdienst afneemt bij een leverancier en hier onder andere persoonsgegevens in wil opslaan, dan kan de leverancier aangemerkt worden als verwerker. De primaire opdracht betreft namelijk het opslaan van persoonsgegevens – dit is te kwalificeren als het verwerken van persoonsgegevens - in de cloud die extern wordt beheerd.

On-premise software

Wanneer de gemeente on-premise software laat installeren en deze intern door de gemeente op de eigen server wordt beheerd, is er geen verwerkersovereenkomst vereist. De leverancier levert enkel het softwarepakket en heeft dus geen toegang tot de persoonsgegevens. Er is dan ook geen sprake van het verwerken van persoonsgegevens. De leverancier kan de gemeente wel ondersteunen in het beheer van de software. Als de leverancier dan – hetzij op afstand, hetzij op locatie – incidenteel toegang verkrijgt tot het systeem, is de leverancier nog geen verwerker. In dit geval kan de gemeente volstaan met een geheimhoudingsverklaring.

Beslismodel verwerker/verwerkingsverantwoordelijk

Is de derde partij aan te merken als verwerker
of is de derde partij zelf verwerkingsverantwoordelijk?

* Verwerker is: alle handelingen die een organisatie kan uitvoeren met persoonsgegevens, zoals verzamelen, vastleggen, bewaren, raadplegen en vernietigen

** Een persoonsgegeven is elk gegeven dat herleidbaar is naar een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon

